AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2015 / 131 • Ekim 2015

PERİNÇEK KARARININ YANKILARI - Ömer Engin LÜTEM

Ömer Engin LÜTEM

Ömer Engin LÜTEM

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AIHM) Doğu Perinçeki beraat ettiren 15 Ekim 2015 tarihli kararının soykırım inkârcılığına ilişkin bazı Avrupa ülkelerinde mevcut ve bazılarında da kabulü düşünülen mevzuat üzerinde belirleyici bir etkisi olacak olmakla beraber yabancı medyaya az tartışıldığı görülmektedir. Aynı durum Türkiye ve Ermenistan için de geçerlidir.

Ermenistan için bunun nedeni söz konusu kararın kamuoyu tarafından bir tür yenilgi olarak algılanması olasılığıdır. AİHMnin bu davaya ilk önce bakan İkinci Dairesinin 17 Aralık 2013 tarihli kararı Perinçeki beraat ettirdiğine göre, İsviçrenin davayı götürdüğü bir üst mahkeme olan Büyük Dairenin de bu kararı onaylaması bekleniyordu. Böyle bir kararın Ermenistan Hükümetinin başarısızlığı olarak görülmesinin önüne geçmek üzere izlenen taktik, dava sırasında 1915 olaylarının soykırım olduğunu vurgulamak suretiyle, İkinci Daire kararının gerekçesinin aksine, Büyük Daire kararının gerekçesinde soykırım iddiaları zayıflatan veya sorgulayan bir ifadenin yer almasını önlemeye çalışmaktı. Bu sağlanmış bulunmaktadır. Ancak bu çapraşık hesabın neye yarayacağı belli değildir. Zira artık, Ermenileri aşağılamamak kaydıyla, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine taraf ülkelerde 1915 olaylarının soykırım olmadığını söylemek, savunmak ve bu konuda yayın yapmak mümkündür. Böyle yapılabildiği takdirde de, bir süre sonra, soykırım iddiaları zaten sorgulanır hale gelecektir.

Ermenistanda duyulan memnuniyetin aksine Diasporanın tepkileri çok farklıdır. Diaspora örgütleri Büyük Dairenin kararı için üzüntü ifadesinden kınamaya kadar giden nitelendirmeler yapmış, insan haysiyetinin dikkate alınmadığı, adaletin yerine gelmediği gibi ithamlarda bulunmuştur. Diğer bir deyimle söz konusu örgütler bu kararı soykırım iddialarının geleceği için tehlikeli olarak görmüş ve bu açıdan Ermenistan hükümetine göre daha gerçekçi bir tutum sergilemişlerdir.

Türkiyeye gelince bu davanın kazanılması için büyük çaba harcamış olan Dışişleri Bakanlığı bu konuda yaptığı açıklamada Karardan duyulan memnuniyeti dile getirilmiş, bu kararın soykırım iddiasını tek ve mutlak gerçek olarak kabul ettirme gayretlerine, bu iddianın sorgulanmasını dahi yasaklayan girişimlere karşı çok güçlü bir uyarı olduğu belirtilmiş, 1915te yaşananların Holokost ile karşılaştırılmasının mümkün olmadığı,

parlamentoların aldıkları kararlarla tarihe hakemlik yapamayacakları ifade edilmiş ve en önemlisi bu Kararın benzer vakalar için emsal oluşturacağı vurgulanmıştır.

AİHMnin kararı ülkemizde, Dışişlerinin söz konusu açıklaması dışında, başka resmi bir tepki veya görüşe konu teşkil etmemiştir. Bunu şu anda Türkiyenin çok yüklü (DAİŞ ve PKK Terörleri, Parlamento seçimleri, Suriyeli mülteciler v.b.) bir gündemi olmasıyla açıklamak mümkündür.

Türkiyede çok büyük bir çoğunluk 1915 olaylarının soykırım olmadığını düşünmekte içlerinden bazıları da bu konudaki iddiaları bir tür hakaret olarak kabul etmektedir. Durum böyle iken bu kitleye hitap eden ülkenin büyük gazete ve TV kanallarında AIHM Kararı, birkaç istisna dışında, yeterince ele alınmamış ve irdelenmemiştir. Bu durumu da ilgisizlikten ziyade yukarıda değindiğimiz yüklü gündem ile açıklamak mümkündür.

Bir kamuoyu araştırmasına göre[1] Türkiyede 1915 olaylarını soykırım olarak kabul edenlerin oranı % 9,1dır. Bunlar arasında Ermeni Diasporası doğrultusunda soykırım iddialarını hararetle savunan eski solcu yeni liberal bir aydın kesim bulunmaktadır. Genelde çok yazan ve çok konuşan bu kesimin büyük çoğunluğu, sükût ikrardan gelir deyimini anımsatacak bir şekilde AIHM kararı konusunda sessiz kalmayı tercih etmişlerdir.

Bize yöneltilen bazı sorulardan kamuoyunun bir kısmının Ermeni soykırımı uluslararası bir yalandır diyen Doğu Perinçek beraat ettiğine göre, sözlerinin doğru olduğu, diğer bir deyimle bu Kararın 1915 olaylarının soykırım olmadığını teyit ettiğini düşündükleri görülmektedir. Böylelikle Türkiyede soykırım savını ret eden kesimin, AİHM Kararı ile daha da güçlenmekte olduğu anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak, yukarıda da belirttiğimiz gibi, AİHMnin kararına göre Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine taraf ülkelerde, Ermenileri aşağılamamak kaydıyla soykırım iddialarının doğru olmadığı söylemek artık mümkündür. Diğer yandan inkârcılığın önlenmesi konusunda yeni mevzuat kabul etmek isteyen ülkeler de AİHM Kararını dikkate almak zorundadır. Bu durum, Ermeni sorunun ana konusu olan soykırım iddialarına karşı çıkmak ve hatta aksini savunmak için yeni bir fırsat ve imkân yaratmış bulunmaktadır.

[1] Ekonomi ve Dış Politika Araştırma Merkezinin Türkiyenin Ermeni Konusundaki Olası Politikaları başlıklı, Kasım-Aralık 2014 tarihinde yapmış olduğu kamuoyu araştırması (Hürriyet 25 Aralık 2014)

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "PERİNÇEK KARARININ YANKILARI - Ömer Engin LÜTEM." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 131. Ekim 22. Erişim Kasım 10, 2026. https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/PERINCEK-KARARININ-YANKILARI-Omer-Engin-LUTEM

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır